

U ovom broju možete pročitati:

- ◆ Radio–televizija: 55 godina – kraj ili početak?
- ◆ Dnevne novine o Krajišnikovom hapšenju: Dva različita politička uklona
- ◆ U RS ukinuta naplata RTV pretplate putem telefonskih računa
- ◆ Iz regiona: Medijska slika Kosova
- ◆ Vijesti
- ◆ Prilog: Kodeks o reklamiranju i sponzorstvu za radio i televiziju

Novosti o medijima

Svake druge sedmice
priprema agencija SAFAX,
Sarajevo

<http://www.mp-institut.com/>

◆ Novinarstvo i demokratija ◆ Mediji u tranziciji

Broj 56, Serija I

Sarajevo, 17. april 2000.

Radio - televizija

Imenovana privremena uprava RTV BiH

Mandat generalnog direktora RTVBiH Mirsada Purivatre prestao je 11. aprila, a na dužnost je stupio zastupnik za prijenos imovine John Shearer, saopćio je Osnivački odbor PBS. Prema odluci Osnivačkog odbora Javnog servisa RTV BiH (PBS) od 14. februara ove godine, od dana prestanka mandata generalnog direktora RTV BiH poslovodnu funkciju u RTVBiH preuzima prijelazna uprava.

Pošto još nisu imenovani članovi uprave PBS BiH, koji su, prema funkciji, članovi prijelazne uprave RTV BiH, Osnivački odbor je odlučio da do imenovanja članova uprave PBS, prijelaznu upravu RTV BiH sačinjavaju direktor i zamjenik direktora RTV FBiH Vladimir Bilić i Fahrudin Balvanović.

Članovi uprave PBS kada budu imenovani, postat će članovi prijelazne uprave RTV BiH. Do imenovanja poslovnog direktora PBS radom prijelazne uprave RTVBiH rukovodi i predsjedava direktor RTV BiH. Osnivački odbor će odluku o imenovanju članova uprave PBS donijeti u roku od 30 dana od dana usvajanja ove odluke. (BHP)

55 godina – kraj ili početak?

Svoj jubilej – 55 godina od prve radio emisije – Radio televizija BiH je dočekala u krugu svojih sadašnjih radnika i penzionera. Na svečanosti povodom praznika ove RTV kuće, 10 aprila, nisu primjećeni ni domaći političari, ni predstavnici međunarodne zajednice, ni članovi osnivačkog odbora za rekonstrukciju RTV BiH... Nije bilo ni novinara ni urednika koji su nekad radili u ovoj kući. Kao da je dosadašnje rukovodstvo, koje je upravo okončalo svoj mandat, simbolično (ili demonstrativno) željelo da pokaže ko je, po njihovom mišljenju, jedino ostao vjeran sadašnjoj Radio televiziji BiH.

Za poznavaoce višedecenijskog programa ove kuće bilo je zaista zadovoljstvo ovih dana ponovo gledati i slušati poznata tv i radio djela koja su svojevremeno dobila bosansko-hercegovačka, jugoslovenska, evropska i svjetska priznanja. U njima je sažeto veliko kreativno iskustvo generacija radio i tv poslenika ovog podneblja i njihova otvorenost prema svjetskim medijskim komunikacijama, što zasigurno može inspirisati i medijske stvaraoce ovog vremena. Međutim, sve što se ovih dana dešava u i oko ove rtv kuće ima depresivan, zbunjujući i nimalo podsticajan karakter za “brzi početak” dugo odlagane transformacije sadašnje RTV BiH u dvije javne radio televizije.

Nova federalna RTV i javni servis za cijelu BiH nisu nikome po volji i nemaju ni konsensualnu ni pojedinačnu podršku vladajućih nosilaca političke volje. Jedna (srpska) strana i ne haje za ove promjene, druga (hrvatska) najavljuje svoju apstinenciju, treća (bošnjačka) je nezadovoljna, jer proces transformacije nije po “njenoj mjeri”. Zakon o federalnoj RTV BiH nametnuo je Visoki predstavnik, pošto ga nije usvojio federalni parlament, a i vlada u Banja Luci kao da ništa ne radi na svom zakonu. Nosioci tzv. j a v n o g interesa u oba entiteta i ne pokušavaju (ili nemaju načina) da bilo šta kažu o radio - televiziji, koja bi trebalo da bude njihova, dakle - j a v n a. Političkim strankama je rtv bila važna dok su vodili izbornu kampanju, a gledaoci i slušaoci svoju pohvalu (ili protest) mogu da kažu samo šalterskim službenicima elektrodistribucije, koji naplaćuju pretplatu. Izgleda da brine brigu samo međunarodna zajednica, koja i sama nekad nije konskventna, nema daha (i nekad novca) da brže ostvari ono što obeća. Pred nekolicinom ljudi, koji su pristali da postanu menadžeri ili članovi osnivačkih, upravnih i nadzornih odbora, tek predstoji glavni zadatak – da naprave dobru radio – televiziju.

Frustrirani taktikom “vruće – hladno”, koja ih je snašla proteklih godina i očigledno politički manipulirani i izolirani od izvornih ideja transformacije, radnici Radio – televizije BiH su se našli na osami. Njihov dosadašnji menadžment i urednički sastav, koga je slijedio i veliki dio zaposlenih, bio je u uvjerenju da RTV BiH, ovakva kakva postoji, jeste jedini, istinski i najpogodniji oblik razvoja radio-difuznog sistema u BiH i očuvanja, sada već pedestpetogodišnjih, tradicija RTV BiH odnosno Radio – televizije Sarajevo. U grčevitom nastojanju da to dokažu potrošeno je mnogo snage u osvrtnju na prošlost. Javna je tajna da u dosadašnjim poslovima nije bilo kooperativnosti između unutrašnjih faktora (menadžment i urednički sastav) i vanjskih (međunarodna zajednica i novoimenovani organi), koji su odgovorni za tranziciju ove kuće. Sada se postavlja pitanje nije li izgubljena ona potrebna kritična masa sposobnosti ovog kolektiva, koja se može produktivno uključiti u sadašnje promjene.

Novi menadžment federalne RTV BiH (i budućeg javnog servisa BiH) neće imati nimalo lak posao da odabere svoj uređivački i produkcionni tim. Prvi ispit će polagati upravo na pitanju: da li će znati, moći i imati uslove da u ovako konfuznom trenutku napravi tim i organizaciju u kojoj će skladno funkcionisati nove ideje i novi ljudi i postojeće znanje i iskustvo.

Novosti o medijima- na jednom mjestu o aktuelnim medijskim događanjima u Bosni i Hercegovini

Izlazi svakog drugog ponedjeljka na engleskom i bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku. Tekstovi domaćih autora objavljuju se na jeziku kojim se autor služi.

Izdaje: **Media plan** i novinska agencija **Safax**

Urednik: Zoran Udovičić

Redakcija u Sarajevu:
Patriotske lige 30/III, Sarajevo;
Tel/fax:+387 71 213 078, 206 542
E-mail: safax-mp@bih.net.ba

Kancelarija u Banja Luci – SOS –
otvoreni telefon za novinare:
Tel/fax: 078 (058) 213-442

<http://www.mp-institut.com/>
**PREŠTAMPAVANJE DOZVOLJENO
UZ NAZNAKU AGENCIJE I AUTORA**
Zahvaljujući donaciji Westminster
Foundation for Democracy London
domaćim medijima servis se dostavlja
besplatno

Gledaoci i slušaoci traže radio – televiziju po svojoj mjeri, informativnu, zabavnu, zanimljivu, za koju će htjeti plaćati pretplatu. Ako nove rtv kuće to postignu onda će biti sasvim svejedno kakav je njihov pravni status, kada su osnovane, od koga su nastale... A dan, kada se prvi put oglasilo Radio Sarajevo – 10 april 1945. godine - ostaće veliki praznik cjelokupnog rtv stvaralaštva ove zemlje. Tradicija ne završava sa svečanošću koja je 10 aprila 2000. godine priređena u Sarajevu, niti od tog dana počinje istorija. (Z.U.)

Dnevne novine o Krajišnikovom hapšenju

Dva različita politička uklona

Hapšenje nekadašnjeg člana Predsjedništva BiH i jednog od osnivača Srpske demokratske stranke (SDS) Momčila Krajišnika izazvalo je ogromno interesovanje bosanskohercegovačkih medija. Činjenica da je Krajišnik obavljao najviše političke funkcije u prijeratnoj, ratnoj i poslijeratnoj Bosni, te da su ga kao relevantnog sagovornika prihvatale, kako vlasti Bošnjaka i Hrvata u BiH, tako i svi faktori međunarodne zajednice, njegovom privođenju u Hag daje dodatnu senzacionalnost, a time i nescrpni izvor izvještavanja, komentarisanja, pa čak i špekulisanja, za svaki medij. Stoga je Media plan napravio monitoring dnevnih novina od 4. do 7. aprila sa namjerom da se vidi koliko su opsežno, profesionalno i sa kakvim političkim uklonom ovi dnevници pristupili ovom događaju. Monitorisani su *Dnevni avaz*, *Oslobođenje* i *Večernje novine* u Federaciji BiH, te *Glas srpski* i *Dnevne nezavisne novine* u Republici Srpskoj.

Krajišnik u Hagu: očekivano, prirodno i logično

Tokom promatrana ova četiri dana “slučaju Krajišnik” najviše prostora posvećuje *Oslobođenje*. Na naslovnoj strani 4. aprila je veliki naslov “Momčilo Krajišnik u zatvoru u Hagu”. Takst ispod vijesti pripada agenciji SENSE u kojem se govori da se Krajišnik tereti za genocid i druge zločine nad nesrpskim stanovništvom. Tekst je popraćen sa dvije fotografije: mala fotografija Krajišnika, kao i nešto veća fotografija na kojoj je prikazan policajac sa leđa i, vjerovatno, inspektor koji vrši naknadni uviđaj na mjestu u kući gdje je izvršeno hapšenje. Sama fotografija nema posebno značenje i mogla bi da bude načinjena bilo gdje, ali je reputacija agencije koja ju je napravila - Reuters – obezbjedila da se nađe na naslovnici. Na drugoj strani je komentar povodom ovog događaja, u kojem zamjenik glavnog urednika Gojko Berić konstatuje da je Krajišnik imao “jednu od ključnih uloga u velikosrpskoj agresiji na BiH”. Berić u svom tekstu ne šteti ni druge srpske lidere: “Nije bio ciničan poput Karadžića, klonio se Koljevićevog licemjernog intelektualizma, ali i šovinističkih izjava kojima se razmetala Biljana Plavšić”. Na kraju novinar zaključuje: “Momčilo Krajišnik spada među najveće zločince proteklog rata, pa je njegovo izručenje Haškom tribunalu nešto posve prirodno, očekivani i logično”.

Unutar novine na 10. i 11. strani, pored brojnih reagovanja predstavnika stranaka iz oba entiteta, kao i međunarodne zajednice, objavljen je i autorski tekst koji sadrži podatke o ratnim aktivnostima Momčila Krajišnika, kao što je zapovjedanje specijalnim jedinicama MUP-a RS i bombardovanje Sarajeva. Sam pogled na naslove na ovim stranama predstavlja želju redakcije da se podcrta Krajišnikova krivica i činjenica da je uhapšena “krupna riba”. Naprimjer: “Ideolog i naredbodavac agresije na BiH”, “Miloševićev čovjek”, “Potpisao naredbu za bombardovanje Sarajeva”, “Najokorjeliji ekstremist i najksenofobičnija osoba sa kojom sam radio”.

I u srijedu 5. aprila Momčilo Krajišnik je ponovo na prvoj strani *Oslobođenja*, pri čemu se najavljuje njegovo pojavljivanje pred Haškim tribunalom. Unutar novine uglavnom su reakcije međunarodnih zvaničnika, te izvještaji vlastitih dopisnika iz Banja Luke i Beograda. Zanimljivo je da je tekst iz Banja Luke naslovljen “Niko istinski ne žali zbog hapšenja”, što je stav ustvari Stranke nezavisnih socijaldemokrata. No, najveći prostor zauzima priča novinara *Oslobođenja*

koji su posjetili rodno Krajišnikovo mjesto Zabrđe kod Sarajeva gdje su razgovarali sa njegovim bivšim komšijama i izbjeglicama koji žive u njegovoj kući.

Zabraniti SDS

Dnevni avaz hapšenje Krajišnika takođe prezentira kao glavni događaj na naslovnoj strani. Međutim, u nadnaslovu je navedeno “SFOR na Palama uhapsio ratnog zločinca”, čime je već data kvalifikacija koju tek treba da izrekne sud. Druge novine nisu upale u ovu zamku. Pored Krajišnikove slike, na prvoj strani je i slika Krajišnikovog oca i već spominjana slika policajca. Već na drugoj strani slijedi priča sastavljena na osnovu agencija o samom hapšenju, kao i onom što mu se stavlja na teret. Bilježimo i zanimljiv pokušaj reportera *Avaza* koji su otišli na Pale u pokušaju da opišu tamošnju atmosferu. Nisu uspjeli doći ni do jednog relevantnog sagovornika. Tekst potencira da su građani Pala neprijateljski raspoloženi prema neznancima, kao i da niko ništa ne želi da kaže u vezi ovog događaja. I *Avaz* ima komentatorsku kolumnu posvećenu Krajišnikom privođenju u Hag. Pod naslovom “Poruka za Karadžića” novinar Fadil Mandal smatra da je “otvorena sezona lova na najodgovornije političare za rat i agresiju na BiH”. Međutim, autor se ne slaže za procjenom političkog vrha NATO-a da hapšenje treba da stavi na znanje biračima u RS da se okrenu od propale politike etničke mržnje, te smatra da bi ovo moglo da izazove kontraefekat. Narednih dana list se ograničava uglavnom na međunarodne reakcije na ovaj događaj.

Večernje novine 4. aprila sa naslovom “Krajišnik u Hagu”, te njegovom dominantnom fotografijom, najavljuju opširne rubrike koje se nalaze unutar lista. Noseći tekst naslovljen “Tajna optužnica ga tereti za pokolje u Rajlovcu i sistematsko ubijanje Sarajeva” precizno govori o detaljima samog hapšenja kao i navodima iz optužnice koji su uzrokovali njegovo privođenje u Hag. U boksove teksta smještene su brojne reakcije na događaj kao i spisak svih uhapšenika Haškog suda pod naslovom “Ševeningen čeka još 28 junaka”.

Zanimljivo je da *Večernje novine* 5. aprila nemaju sadržaje koji se tiču ove problematike. No, dan kasnije tu je komentar novinara Saše Rukavine. Novinar polazi od stanovišta da će se od nekadašnjeg vrha SDS-a jedino Biljana Plavšić pojaviti na ovim izborima. “Karadžić je to zadnji put napravio 1996. godine, Nikola Koljević se nekako u to vrijeme ubio i tako odglasao svoju budućnost”, cinično piše autor, a potom dodaje: “SDS-u su ostali neki novi tipovi – vječiti prelivoda Kalinić, mlad, ambiciozan i opasan Čović, glasni, a prazni Banjac...”. List potom zaključuje da je potpuno ispravna bila odluka sarajevskog pravosuđa kada je 1992. godine zabranjen rad SDS-u kao zločinačkoj i terorističkoj organizaciji, što “optužnice Haškog tribunala protiv čelnika ove partije i potvrđuju”.

Šta je sa bošnjačkim liderima?

Dva dnevnika u Republici Srpskoj pridaju ogroman značaj Krajišnikovom hapšenju. *Glas srpski* na prvoj strani ima identične fotografije kao sarajevsko *Oslobođenje* i tekst koji, kroz kombinaciju agencijskih izvještaja i saznanja vlastitog novinara, daje cjelovitu sliku zadnjih događaja na Palama. Unutar novine dominantne su izjave političkih partija iz RS, koje osuđuju Krajišnikovo hapšenje, kao i najviših funkcionera RS – Dodika, Šarovića i Đokića. Sutradan, na prvoj strani bilježimo komentar u kojem autor Đorđe Vuković optužuje SFOR da je izašao iz svog mandata, a međunarodnu zajednicu za pogrešnu procjenu situacije. “U vremenu kada aktuelna vlast RS nastoji svoje građane da uvjeri kako je saradnja sa Hagom nacionalno-oslobađajuća, međunarodni utjerivači pravde upuštaju se u avanturu koja neizbježno uslovljava i radikalizuje prilike u entitetu”. U tekstu se na kraju izražava nada da će se Izetbegović, Ganić i Delić (general – op.aut.), takođe, naći u Hagu, “kao saučesnici i kreatori krvavog balkanskog kraja 20. vijeka”. Sedmog aprila bilježimo malo manje “strastven” komentar, takođe na naslovnoj strani, u kojem novinar Radenko Kuprešak doslovno kaže: “Ako je neposredno nakon Dejtona Srpska zabijala glavu u pijesak pri samom pominjanju Haškog tribunala, onda su odvođenja srpskih političara, vojnika i oficira u ševeningenske kazamate i ispoljena brutalnost prilikom njihovog hapšenja

upozorenje da je Tribunal bolna realnost, a strategija odnosa prema njemu za Srpsku sigurno jedan od političkih prioriteta”. Svoj stav da je neophodno regulisati saradnju sa Tribunalom novinar i dodatno podcrtava time da je to nužnost kako bi se srpski pritvorenici branili na dostojanstven i civilizovan način.

Nakon naslovne strane sa velikim naslovom “Uhapšen Krajišnik”, te njegovom fotografijom, unutrašnjost *Dnevnih nezavisnih novina* je okupirana brojnim informacijama vezanim za događaj i reagovanjima relevantnih političkih faktora. Između izjava koje su dali George Robertson, Jacques Klein i glavna tužiteljka Carla del Ponte, upečatljiv je tekst agencije BETA iz Beograda u kojem se prenose svjedočenja Krajišnikovih ukućana i svjedoka hapšenja. No, vrlo upečatljiv je utisak novinara sa kraja teksta koji opisuje ponašanje lokalne policije, čega se niko drugi nije dotakao: “Ćute, tiho se pozdravljaju sa Krajišnikovom porodicom i nemoćno sliježu ramenima”. U jednoj jedinoj rečenici opisana je politička realnost u Republici Srpskoj. Jače od bilo kakvog komenatara.

Zašto tek sada?

Dnevne nezavisne novine objavljuju i navode iz optužnice protiv Momčila Krajišnika, što, indikativno je, *Glas srpski* nije imao. Međutim, najupečatljiviji sadržaj vezan za Krajišnika objavljen je u revijalnom sedmičnom izdanju *Nezavisnih novina*, koje apstrahuje i dnevno izdanje od 5. aprila. Riječ je o analitičko-komentatorskom tekstu sa snažnim autorskim pečatom u kojem novinar Radovan Jović zastupa dvije teze – da je Krajišnikovo hapšenje politički motivisano, ali i da ide na ruku SDS-u na lokalnim izborima. Kao kost teksta novinar postavlja pitanje – “Kako se uopšte Haškom tribunalu moglo desiti da se hapsi čovjek koji je pune dvije godine obavljao funkciju člana Predsjedništva BiH i za to vrijeme se sastajao sa svim najvišim zapadnim funkcionerima, uključujući i pojedine vojne i političke lidere NATO”. Novinar takođe sugerise da je stav međunarodne zajednice mogao biti i da se SDS isprovocira da bojkotuje izbore ili zbog određene reakcije bude diskvalifikovan, ali se u tome nije uspjelo, te je ova stranka kapitalizovala Krajišnikovo hapšenje. List i sutradan potencira neprincipijelno ponašanje međunarodne zajednice kroz vijest da je bivši francuski predsjednik Francois Mitterand pozdravio Krajišnikovo hapšenje, ali uz sliku njihovog ranijeg susreta iz vremena dok je Krajišnik bio član Predsjedništva BiH.

Hapšenje Momčila Krajišnika, za razliku od izvještavanja o nekim drugim događajima, ni u jednim novinama nije se ograničilo samo na prezentovanje informacija i reakcija. Novinari su išli korak dalje, upuštajući se u komentarisanje i analiziranje stvorene situacije. Listovi iz Federacije su hapšenje Krajišnika uzeli kao povod za žestok obračun sa SDS-om i nekim drugim srpskim političarima sa početka rata, ne štedeći ni one koji nisu na haškim optužnicama, za šta bi u nekim ranijim situacijama bili upozoreni ili kažnjeni zbog uvredljivog političkog kvalifikovanja. S druge strane, dvije srpske novine “žaoku” su uperile ka međunarodnoj zajednici koja je optužena, od toga da izlazi izvan svog mandata, do neprincipijelnosti i političke pragmatičnosti pri optuživanju za zločine u bh ratu.

Na kraju možemo zaključiti da su novine u Federaciji BiH i Republici Srpskoj imale potpuno drugačiji politički uklon. *Oslobođenje*, *Dnevni avaz* i *Večernje novine* su zdušno pozdravile hapšenje ovog političara koji je obilježio zadnju deceniju u BiH, potencirajući njegovu odgovornost za zločine tokom rata i opstrukciju “Dejtona” nakon njega. *Dnevne nezavisne novine* i *Glas srpski*, s druge strane, nisu negirali odgovornost Krajišnika, ali su međunarodnoj zajednici ozbiljno zamjerali na trenutku i načinu na koji je uhapšen, tolerisanju odgovornosti bošnjačkih visokih funkcionera tokom rata, te su i otvoreno pozvali vlasti u RS da konačno regulišu odnose sa Haškim sudom, kako bi se u budućnosti spriječili slični skandali. (Radenko Udovičić)

Vlada i televizija i dalje u klinču

Telefonski računi građana Republike Srpske (RS) od aprila ove godine biće manji za pet maraka, odnosno za iznos RTV pretplate koji su korisnici usluga TELEKOMA RS plaćali bez obzira da li su posjedovali radio i TV prijemnike.

Generalni direktor RTV RS Anđelko Kozomara saopštio je, što je naknadno potvrdio i Upravni odbor ovog medija, da je TELEKOM time ne samo jednostrano prekršio ugovor iz oktobra 1998. godine, već i ostavio RTV RS bez osnovnih prihoda iz kojih se finansira, čime je dovedeno u pitanje i njeno funkcionisanje kao javnog servisa.

U Kozomarinom saopštenju se kaže da je to, vjerovatno, učinjeno, po nalogu ministra za saobraćaj i veze u Vladi RS Marka Pavića, koji je tražio da se aktivira odluka Ustavnog suda RS iz maja prošle godine, a kojom je neustavnom ocijenjena odluka bivše Vlade RS iz 1996. godine o istovjetnom načinu ubiranja RTV pretplate, s obrazloženjem da to pitanje nije u nadležnosti Vlade, već Upravnog odbora RTV RS. Kozomara, a naknadno i njegov Upravni odbor saopštavaju da nije prekršen stav Ustavnog suda, jer je aranžman o RTV pretplati sačinjen između Upravnog odbora RTV RS I TELEKOMA, koji je jednostrano i bez najave prekršio ovaj ugovor.

U saopštenju TELEKOMA se, međutim, kaže da su oni samo ispoštovali odluku Ustavnog suda, kao i otkazni rok, jer su u junu prošle godine obavijestili televiziju o raskidu ugovora.

Ministar Pavić je demantovao da je dao bilo kakav nalog u vezi RTV pretplate. "Ako ste nesposobni da vodite jednu tako veliku i važnu informativnu kuću, nije vam dozvoljeno da u javnosti iznosite neistine", stoji u njegovom pismu upućenom Kozomari, s naglaskom da je prije obraćanja javnosti trebalo da se obrati Pavićevom ministarstvu "čija su vrata uvijek otvorena". Kozomara i Upravni odbor RTV RS, ipak, ostaju pri stavu da je TELEKOM, ne samo grubo prekršio ugovor, već i da je postao "sredstvo u političkim pritiscima na RTV RS, koji traju više mjeseci".

Pozivajući TELEKOM da hitno promijeni odluku, iz RTV RS ističu da će se u suprotnom, ne samo dovesti u pitanje uloga RTV RS kao javnog servisa, već i cjelokupni demokratski procesi u RS, "koji nisu mogući bez nepristrasnih i slobodnih medija".

Uz izražavanje čuđenja sto je ovo uslijedilo samo nekoliko dana pred održavanje lokalnih izbora, poslovodstvo ove kuće naglašava da se "rušenjem RTV RS ugrožava, ne samo jedna značajna institucija, nego da se potkopava i budućnost RS".

Bilo, kako bilo, nameće se pitanje, da li se ovim nastavljaju nesporazumi između Vlade i rukovodstva RTV RS, koji su počeli u novembru prošle godine, neuspjelim pokušajem smjene generalnog direktora RTV RS. Naime, tada je Vlada smjenila Anđelka Kozomaru sa funkcije generalnog direktora RTV RS, a za vršioca dužnosti imenovala novinara tog medija Slavišu Sabljića. Ali, odluka je, kao nezakonita, ostala samo mrtvo slovo na papiru, jer se ispostavilo da po Privremenom aranžmanu, koji su potpisali predstavnici vladajuće Koalicije Sloga sa međunarodnom zajednicom i po Statutu RTV RS-a, o funkciji generalnog direktora ne odlučuje Vlada, nego Upravni odbor ove medijske kuće. A Kozomaru su podržali ne samo članovi Upravnog odbora, već i međunarodni zvaničnici, jer su Nezavisna komisije za medije (IMC), OEBS i OHR saopštili da "RTV, koju plaćaju poreski obveznici, mora funkcionisati bez ikakve kontrole izvršne vlasti i političkog miješanja".

Cijela afera oko smjene direktora RTV RS-a slomila se preko leđa Slaviše Sabljića, kojeg je, u međuvremenu, s posla suspendovao međunarodni supervizor za RTV RS Dragan Gašić

“zbog učesća u pokušaju nelegalne smjene generalnog direktora”, zabranivši mu čak i ulazak u službene prostorije.

Iako je Vlada prethodno u Službenom glasniku RS objavila Sabljicevo imenovanje, ne samo da nije ostala pri svom izboru, nego ga nije ni zaštitila. Čak je i premijer Milorad Dodik, koji, inače, nema dlake na jeziku, odgovarajući u jednom TV nastupu na pitanje ko je direktor RTV RS, samo promrsio da je to “status kvo”.

Moguće je zaključiti da i poslednje prepucavanje na liniji Kozomara-TELEKOM-Pavić ima političku pozadinu, jer su i direktor TELEKOMA Branko Miladinović i pomenuti ministar članovi Srpskog narodnog saveza (SNS) Biljane Plavšić, koji, zajedno sa Dodikovom Strankom nezavisnih socijaldemokrata (SNSD), predstavlja kičmu Koalicije Sloga, nakon izlaska Socijalističke partije (SP) iz nje.

Istina, Kozomara za sebe tvrdi da nije “ničiji čovjek”, odnosno da nije član ni jedne stranke, da ga je na funkciju predložio njegov dugogodišnji kolega i prijatelj, ministar informacija Rajko Vasić. Međutim, vladini zvaničnici su ga u prošlogodisnjem obračunavanju prozivali da štiti “Karadžićeve urednike” i da “saraduje sa Miloševićevim režimom”. Ali, takve tvrdnje u ovdašnjem političkom miljeu više se i ne dokazuju, jer su postale dio političkog folklor.

Kako će se ova afera završiti, nije izvjesno, jer u njoj još nije očigledan žrtveni piun, poput Sabljica, izuzev ako to ne bude ministar informacija RS Rajko Vasić, kojeg je zamjenik Visokog predstavnika za medije Simon Haselock (napustio BiH prije nekog vremena) već odavno uzeo na zub.
(Branislava Memon)

I z r e g i o n a

Medijska slika Kosova

Stanje u medijima na Kosovu ne razlikuje se puno od ukupnog stanja u ovom regionu. Novopokrenuti mediji uglavnom odražavaju političku filozofiju postojećih albanskih političkih partija, dok se za preostale Srbe organizuje distribuiranje beogradske štampe u srpske enklave: Gračanica, Orahovac, Kosovska Kamenica, Kosovo Polje i Kosovska Mitrovica.

Od dnevnih novina treba pomenuti *Kohaditore* (dnevni list Vreme) čiji je izdavač Veton Suroj, dnevni list *Kosova sot* (Kosovo danas), *Rilindija* (Preporod), *Zeri* (Glas), *Vota sot* (Svijet danas), *Dita* (Dan), *Epoha e re* (Nova epoha) i dr. Najčitaniji su *Kohaditore*, koji pokušava da balansira između albanskih nacionalnih aspiracija, objektivnog informisanja i stavova međunarodne zajednice u izgradnji novog demokratskog i višenacionalnog kosovskog društva, *Kosovo sot* i *Bota sot*, koji se štampa u Švajcarskoj ali ima redakcije u Prištini, Albaniji i dijaspori. Ova novina je prilično jednostrana i ima “na nišanu” bivše vođe OVK, posebno Hašima Tačija. Dnevnik *Kosova sot*, prema ocjeni međunarodnih zvaničnika je nablizi realnosti, pa se rijetko na njegov račun upućuju riječi kritike.

Elektronski mediji su priča za sebe. Dolaskom međunarodne misije na Kosovo arbitražno je ugašena najmoćnija radio-televizijska institucija na Kosovu – Radiotelevizija Priština, koja je ovih dana obilježila 55-godišnjicu postojanja, ali je umjesto nekada moćne institucije koja je brojala preko hiljadu radnika, stvorena Radiotelevizija Kosovo sa znatno manjim brojem zaposlenih, osiromašenim, šturim i neprofesionalnim programom. Na čelu ove novostvorene institucije trenutno je Švajcarac Erih Lehman, dok je direktor Radio Kosova Agim Fetahu iz američke sekcije “Glas Amerike”. Preko 500 bivših radnika Radio televizije Priština trenutno se nalazi na ulici, pa se čine samoorganizovani naponi da se dio njih preko novostvorenog koordinacionog odbora vrati na svoja radna mjesta i u svoje objekte ili da se na drugi način, uz pomoć Departmana za medije, koji je u nadležnosti OSCE-a, materijalno obezbijedi.

Prema informacijama iz međunarodnih izvora na Kosovu, do sada je nadležnim međunarodnim organima podnijeto na desetine zahtjeva za frekvencije. Inače, pored RTV Kosova, područje ovog regiona je pokriveno i kanalom Albanske radio televizije, zatim moćnom

albanskom TV stanicom "Klan" i signalom privatne TV stanice "AA", koju je pokrenuo bivši radnik TV Priština Agim Avdinu. Najslušanija radio stanica je "Radio 21", koja emituje cjelodnevni program na albanskom jeziku sa dobro odabranim i uređivanim programom i pretenzijama da preraste u moćni RTV centar. U Prištini se mogu slušati i druge radio stanice: Radio Rilindija, u sastavu novinske kuće *Rilindija*, zatim Kosova e Ljir (Slobodno Kosovo), koja je u vrijeme rata bila prvi glasnogovornik OVK sa ratnih terena. Lokalnih radio stanica ima u Kosovskoj Mitrovici, Dernici, Peći, Đakovici, Prizrenu, Gnjilanu, Uroševcu i drugim mjestima, koje su pokrenute na inicijativu mjesnih vlasti, a ne Radio televizije Kosovo. Broj ovih stanica će najvjerojatnije biti u porastu uoči najavljenih lokalnih izbora na Kosovu, a donatori će biti najvjerojatnije oni koji imaju uticaja na politička i druga kretanja u ovom regionu. Pored navedenih medija, treba istaknuti Radio Galaksiju, koja emituje program na albanskom i srpskom jeziku, čiji je inicijator i pokrovitelj izvjesni Zvonko Tarle, koji je još prije rata pokrenuo ovaj medij. Međunarodni administratori imaju svoje medije na albanskom, srpskom i engleskom, kao i na drugim jezicima kao što je radio UNMIK, Blue sky, a po opštinama na jezicima pripadnika međunarodnih snaga.

Novinari na Kosovu, kao i redakcije, moraju da budu obazrivi, jer donošenjem pravilnika Bernard Kushner-a o izazivanju nacionalne mržnje, koji podsjeća na nekadašnji verbalni delikt, mediji mogu da ostanu bez licence, a novinari bez posla ako međunarodni administratori procjene da se neki od njihovih postupaka mogu podvesti pod udar tog pravilnika.

Inače, na Kosovu već nekoliko godina postoji novinarska škola "Faik Konica", koji organizuje i vodi veteran novinarstva i kolumnista Ramiz Keljmendi. Škola ima preko 50 polaznika i do sada je obučila više generacija budućih novinara. Škola je prije rata radila u privatnim kućama, a poslije rata je, uz razumjevanje rukovodilaca Rilindije, smještena na jednom spratu Doma štampe. (SAFAX / Šaban Hiseni).

V i j e s t i

U Brčkom zajednički medijski centar

Dogradonačelnik Brčko Distrikta Ivan Krndelj i predstavnici medija na ovom području razgovarali su 6. aprila o mogućnosti osnivanja zajedničkog medijskog centra u Brčko Distriktu.

Svoje predstavnike u ovim razgovorima imale su sve tri javne medijske kuće koje djeluju na ovom prostoru: Preduzeće za informiranje Ravne – Brčko, koje djeluje na području nastanjenom Hrvatima, RTV Slobodno Brčko sa sjedištem u Maoči na području nastanjenom Bošnjacima i Brčanski radio koji je u onom dijelu Distrikta koji je do arbitražne odluke pripadao Republici Srpskoj.

Svim radnicima ovih medija obećano je da zbog utemeljenja nove medijske kuće niko neće ostati bez posla.

Budući medijski centar trebao bi sadržavati tri dijela: televiziju, radio i novinsko-agencijsku redakciju, a značajnim dijelom sponzorisa bi ga međunarodna zajednica.

IMC uglavnom zadovoljan medijima u izbornom periodu

Nezavisna komisija za medije izrazila je zadovoljstvo radom radio i TV kuća u predizbornom periodu, njihovim poštivanjem Kodeksa IMC o uređivanju radio i TV programa i nepristrasnom praćenju stranačkih aktivnosti.

Osim nekoliko izuzetaka radio i TV kuće su osigurale fer primjenu principa o pravičnom pristupu kao i izbjegavanje uvredljivog jezika, kaže se u saopštenju IMC-a.

IMC je zvanično upozorio Radio Srpsko Sarajevo koji je prekršio pravilo "pristojnosti i uljudnosti" kodeksa IMC zbog sadržaja pjesme emitovane u ime SDS. Takođe, ova kuća je prekršila smjernice o pravičnom pristupu medijima jer je emitovala izjavu iz SDS Višegrad nakon emisije vijesti.

Hrvatska radio postaja Mostar zvanično je upozorena zbog serije političkih spotova nakon kojih su emitovane vijesti, čime su prekršena pravila IMC koja zabranjuju emitovanje političkih spotova uz vijesti.

Nezavisnoj RTV Studio 99 naloženo je da plati kaznu od 500 KM jer su nakon emisije "Profit" emitovali videosekvencu o Bosanskohercegovačkoj demokratskoj alternativi. Ova politička stranka registrovana je za izbore a predstavljena je kao sponzor programa, čime je prekršena odredba IMC koja zabranjuje svako plaćeno političko reklamiranje.

Od početka izbornog perioda IMC je pratio više od 60 radio i TV kuća širom BiH, i primio više od 110 upita i prigovora od radio i TV kuća i političkih subjekata.

Izražena je zabrinutost Nezavisne komisije zbog fokusiranosti mnogih radio i TV kuća na političke subjekte i pitanja koja se tiču njihove etničke pripadnosti. Takođe, postoje dokazi da uglavnom one političke stranke koje pripadaju vladajućim ili nacionalističkim strukturama i dalje nastoje da utiču na uređivačku politiku.

S v i j e t m e d i j a

CNN pustio vojsku u studio

Dva vodeća američka kanala Cable Network News (CNN) i National Public Radio (NPR) nedavno su priznali da su za vrijeme rata na Kosovu dozvolili da psihološki operativni oficiri iz vojne službe rade u ovim medijima. NPR je odbacio optužbe da su specijalci uticali na uređivačku politiku i dodao da su vojnici otišli čim su glavni menadžeri otkrili njihovo prisustvo. Vojska pak tvrdi da je jedini cilj ovim specijalacima bio da se upoznaju kako mediji funkcionišu. Specijalci su navodno trebali da obavljaju svakodnevne poslove kao što su javljanje na telefon i slično, ali činjenica da su se oni iz studija javljali kao izvještači sa Kosova izazvala je negodovanje i buru pitanja o nezavisnosti ovih medija.

“Možda je CNN bio meta jedinica za psihološke operacije. Ipak teško je povjerovati u toliku naivnost, izjavio je Alexander Coeburn liberalni novinarski komentator. On je dodao da je za vrijeme rata na Kosovu, kao i mnogim nedavnim ratovima, program CNN bio ispunjen beskrajno dugim govorima vatrenih zagovornika bombardovanja, od kojih su mnogi generali u penziji.

Tokom prošle godine CNN je ugostio pet, a NPR tri operativca iz četvrte psihološko-operativne jedinice. Ovakve akcije US vojske da manipulišu medijima i javnim mnijenjem potpuno su zabranjene. Nakon što je na CNN-u otkriveno i u holandskom časopisu “Trow” objavljeno postojanje unutarnjih specijalnih jedinica, mediji su to odmah uklonili.

Izvor: www.newsunlimited.co.uk/internacional/story/0,3_604,158410,00.html-The Guardian

HINA u problemima

Hrvatsko novinarsko društvo (HND) zahtijeva poduzimanje hitnih mjera pomoći hrvatskoj novinskoj agenciji.

Hrvatski novinari tražili su 7. aprila od vlade i parlamenta da poduzmu hitne mjere kako bi se pomoglo državnoj agenciji HINA da prevaziđe finansijske probleme i ozbiljne sukobe sa svojom upravom.

Financijska sredstva za agenciju skoro su u potpunosti zamrznuta, izjavio je ogranak HINA-e u okviru Hrvatske novinarske asocijacije u pismu koje je poslato premijeru Ivici Račanu i predsjedniku parlamenta Zlatku Tomčiću.

HND je odbio prijedlog uprave HINA-e da suspendije part-time radnike i zatvori inostrani biro. (AFP)

Jedna država, dva vizna režima

Beogradski dopisnik New York Times-a Carlotta Gall protjerana je iz Jugoslavije godinu dana nakon dolaska u ovu zemlju, jer nije imala potrebnu vizu, saopštio je 4. aprila urednik ovog uglednog američkog časopisa. Pored nje, zabranu boravka dobio je fotograf Andrew Testa.

Carlotta Gall, britanski državljanin sa privremenim boravkom u Beogradu, radila je na Kosovu kada joj je viza istekla prije nešto više od mjesec dana. Jugoslovenska vlada joj je odbila produžiti vizu. Putujući iz Crne Gore, koja je dio Jugoslovenske Federacije, ali koja ne insistira na viznom režimu, prema Kosovu, Gall i Testa su se izgubili i greškom ušli u Srbiju gdje su bili i uhapšeni. Tamošnje vlasti su im izrekle presudu zabrane boravka u Jugoslaviji zbog neposjedovanja viza, kao i novčane kazne od po 160 dolara. (AP)

Pulizerov Komitet objavio nagrade za novinarstvo

Washington Post je 10. aprila osvojio tri nagrade, uključujući prestižnu nagradu za javni servis za izvještavanje o odbacivanju i zloupotrebi u grupnim domovima za mentalno zaostale u glavnom gradu SAD-a. Osamdeset i četvrti put dodjeljene nagrade objavio je Odbor za Pulizerovu Nagradu na Columbia univerzitetu. Henry Allen iz Washington Post-a osvojio je Pulizerovu nagradu za kritiku za svoj tekst o fotografiji, a Caro Guzy, Michael Williamson i Lucian Parkins, također iz Washington Post-a, dobili su nagradu za FEATURE fotografiju za svoje slike o izbjeglicama sa Kosova. Wall Street Journal dobio je nacionalnu nagradu za izvještavanje za tekstove koji su se bavili USA troškovima za odbranu i slanjem vojnih snaga u druge regione, a također je dobio i nagradu za komentar za kolumne o politici i vladi koje piše Paul Gigot. Nagrada za udarnu vijest dodjeljena je osoblju Denver Post-a za njihovo pokrivanje pucnjave u srednjoj školi u Kolumbiji, dok je nagrada za udarnu fotografiju otišla u rivalski Rocky Mountain News iz Denvera za slike koje su napravljene na početku pucnjave. Pulizerovu nagradu za istraživačko novinarstvo dobili su Sang-Hun Choe, Charles Hanley i Martha Mendoza iz AP-a za njihove tekstove o masakru korejskih civila koje su počinili US vojnici u području No Gun Ri na početku koreanskog rata. Pulizer za međunarodno izvještavanje dobio je Mark Schoofs, reporter u Village Voice-u iz New York-a, za serijal o krizi AIDS-a u Africi. (Reuters)

Jugoslavenski sudovi tužili novine

Glavni i odgovorni urednici jugoslavenskog časopisa *Vreme* bili su prinuđeni da plate 30 hiljada dolara državi nakon tužbe srbijanskog Ministra za informisanje Željka Simića. Simić je ovaj nedeljnik optužio za iznošenje netačnih podataka vezanih za otpuštanje direktora beogradskog teatra.

Vreme je posljednji od 60 nezavisnih medija koji se već duže nalaze u nemilosti jugoslavenskog predsjednika Slobodana Miloševića i njegovog režima. Sudska odluka je donesena tačno na dan godišnjice od ubistva Slavka Ćuruvije, glavnog i odgovornog urednika *Dnevnog Telegrafa*. Policija još uvijek nije imenovala krivce za počinjeni zločin, a Ćuruvijina rodbina i prijatelji, kao i opozicija, optužuju državu i vlast.

Srbijanski nacionalista, potpredsjednik republičke vlade Vojislav Šešelj odbacio je na nedavnom zasjedanju srbijanskog Parlamenta optužbe o umiješanosti države u ubistvo, te izjavio

da je Ćuruvija “kriminalac” koji je štampao “đubre”. On je nedavno obavijestio nezavisne novinare da će biti likvidirani ukoliko i dalje budu podržavali pro-zapadne ideje.

izvor:<http://www.nytimes.com/apoline/i/AP-Yugoslavia-media.html> – The New York Times/AP

Širom svijeta povećana gledanost TV programa

Gledaoci širom svijeta više no ikad gledaju TV program, a menadžeri medijskih kuća skloni su emitovanju sadržaja vezanih za novac, seks ili voajerizam, navodi se u podacima koje je objavila Mip TV.

Globalno, prosječan gledalac provede 201 minutu dnevno pred TV ekranom. Taj prosjek u Aziji iznosi 151 minutu, a 236 u SAD. U posljednjih pet godina porast gledanosti TV-a u Evropi je porastao za devet minuta dnevno, dok je u Americi gledanost povećana samo dva minuta.

U kulturama u kojim je novac najjače mjerilo vrijednosti, gledanost emisija tipa “ko želi postati milijarder” stalno je u porastu. Veoma su popularne i emisije koje govore o seksu. Uprkos negativnom odjeku gledališta, emisije kao što su “Veliki brat” koje govore o voajerizmu neprekidno su u porastu.

Prema istraživanjima medijske kuće Mip iz Francuske, ovo su podaci koji su obuhvatili 1,2 milijarde gledatelja u 59 zemalja svijeta.

izvor://news.lycos.com/headlines/Entertainment/article.asp?docid=RTENTERTAINMENT-Lycos/Reuters

P r i l o g

Kodeks o reklamiranju i sponzorstvu za radio i televiziju

Nezavisna komisija za medije (IMC) objavila je Kodeks o reklamiranju i sponzorstvu za radio i televiziju, koji je stupio na snagu 15. aprila 2000. godine. Ovaj Kodeks je primjenjiv na svo reklamiranje i sponzorisanje programa, i odnosi se na, kako javne, tako i privatne radio i tv kuće u Bosni i Hercegovini.

Regulisanje komercijalnog reklamiranja na elektronskim medijima je svojstveno većini zapadnih država i ima za cilj da uspostavi pravičan sistem između oglašivača i medija, ali i zaštitu publiku od često neuravnoteženog reklamiranja u udarnim terminima. Upravo zbog toga Kodeks sadrži ograničenje, koje se onosi na javne medije, da televizije po jednom satu mogu imati samo 4, a radio stanice 6 minuta reklama.

Kodeks će biti podložan izmjenama ukoliko se sadašnja rješenja pokažu nepraktičnim. *Novosti o medijima* objavlju kodeks u cjelosti.

Savjet Media plan Instituta: Prof. dr. Muhamed Nuhčić, Hamza Bakšić (Sarajevo); Perica Vučinić (Banja Luka); mr. Lenart Šetinc (Ljubljana); prof. dr. Mario Plenković (Zagreb); mr. Louis de la Ronciere (Paris); mr. Aleksandar Todorović (Montreux); prof. dr. Slavo Kukić (Mostar); prof. dr. Miroljub Radojković (Beograd).

Nezavisna komisija za medije
Kodeks o reklamiranju i sponzorstvu
za radio i televiziju

Usvojeno 9. marta 2000.

Preambula

Nezavisna komisija za medije (IMC), u skladu sa Odlukom Visokog predstavnika od 11. juna 1999. godine, ima mandat da sačini i primjeni kodeks koji će upravljati standardima i postupkom u reklamiranju na radiju i televiziji kao i sponzorisaniu programa.

Kodeks IMC-a o reklamiranju i sponzorstvu je primjenjiv na svo reklamiranje i sponzorstvo programa na javnim i privatnim radio i televizijskim stanicama u Bosni i Hercegovini. Od svih nosilaca Dozvole za emitovanje IMC-a zahtijeva se da osiguraju da bilo koje reklamiranje koje oni prenose bude u skladu sa Kodeksom i da imaju adekvatne procedure kojima će ispuniti ovaj zahtjev. Nosioi dozvole se moraju upoznati sa sadržajem Kodeksa.

IMC će savjetovati radio i TV kuće o interpretaciji, posmatraće usklađenost i ispitati prigovore. IMC ima moć da zahtijeva da se reklama, uključivši i individualno reklamiranje, povuče ukoliko nije u skladu sa Kodeksom.

Kodeks IMC-a za uređivanje radio i TV programa u preambuli navodi da: "Radio i TV kuće treba da se usklade sa opšteprihvaćenim standardima za intelektualno vlasništvo i da se uzdrže od bilo kakve zloupotrebe programa". Ova obaveza se jednako primjenjuje na reklamiranje.

U svrhu dodatnih uputstava o interpretaciji ovog Kodeksa, IMC će s vremena na vrijeme izdati dodatne smjernice.

Radio i TV kuće treba da usvoje prikladne procedure za razmatranje prigovora o reklamiranju i sponzorstvu programa. Kao što je navedeno u Uslovima stalne dozvole IMC-a, ove procedure treba da uključe zahtjev da pripadnici javnosti koji ulažu prigovor budu propisno informisani o tome da, ukoliko prigovor ne bude riješen, mogu da se obrate IMC-u.

Ovaj Kodeks je privremen i biće podvrgnut razmatranju u svjetlu iskustva i komentara kako od medijske zajednice, tako i od drugih.

Definicije

1. Reklame

- a) 'Reklamama' se u ovom Kodeksu smatra bilo koji program (osim sponzorskog kredita) koji se emituje u zamjenu za plaćanje ili drugu vrijednu protuuslugu nosiocu dozvole, ili teži da bilo kojem slušaocu ili gledaocu proda bilo kakav proizvod ili uslugu.

- b) 'Oglašivač' je definisan kao bilo koja organizacija ili osoba osim radio i TV stanice ili televizijskog producenta.
- c) 'Politička reklama' je bilo koje plaćeno predstavljanje političkog subjekta, plaćeno od strane ili u ime političkog subjekta.
- d) 'Politički subjekt' je politička partija, koalicija ili nezavisni kandidat prihvaćen od PIK-a kao registrovan za izbore u BiH. Političke partije unutar koalicije smatraju se jednim političkim subjektom.

2. Sponzorstvo

- a) Program se smatra sponzorisanim ako bilo koji dio troška produkcije ili prenosa snosi oglašivač s ciljem da promoviše sopstveno ili tuđe ime, marku, imidž, aktivnosti, proizvode ili druge direktne ili indirektno komercijalne interese.
- b) 'Sponzorstvo' se u ovom Kodeksu odnosi na publicitet drugačiji od reklamiranja, emitovanja u zamjenu za plaćanje, kompenzacije ili druge vrijedne protuusluge nosiocu dozvole.
- c) Uredničku kontrolu sponzorisanih programa mora obaviti nosilac dozvole. Svako sponzorsko učešće mora biti deklarirano kako bi gledalac i/ili slušalac znao ko plaća/doprinosi i zašto.

3. Djeca

Ovim Kodeksom, ukoliko se ne navede drugačije, djecom se smatraju oni ispod 18 godina starosti.

Reklamiranje

4. Opšti principi

- a) Radio i televizijsko reklamiranje mora biti legalno, pristojno, pošteno i istinito.
- b) Reklame se moraju jasno razdvojiti od ostalih oblika programa audio i vizuelnim sredstvima.
- c) Osoba ili organizacija koja plasira reklamu ne smije uticati na koncept programa, sadržaj ili uredničku politiku radio i TV kuće.
- d) Sve reklame moraju poštovati principe poštene konkurencije, opšteprihvaćene u poslovanju. Nosilac dozvole ne smije nerazumno diskriminisati ili favorizovati bilo kojeg posebnog oglašivača.
- e) Reklame ne smiju navoditi na pogrešno mišljenje.

5. Ukus i uvreda

Reklame ne treba da vrijeđaju opšteprihvaćene standarde pristojnosti i uljudnosti ili da budu uvredljive za osjećaje javnosti. Posebna pažnja se mora obratiti izbjegavanju vrijeđanja na osnovu rase, nacionalnosti, etničke pripadnosti, jezika, religije, pola, društvenog porijekla ili nesposobnosti.

6. Pornografija

Reklame ne smiju predstavljati proizvode ili usluge, uključujući magazine, koji spadaju u oblast ili se posebno tiču pornografije.

7. Reklame koje čita spiker

U reklamama obično neće učestvovati, vizuelno ili glasom, osobe koje redovno čitaju vijesti i programe o tekućim događanjima.

8. Rasna i seksualna diskriminacija

- a) Reklame moraju biti usklađene sa svim relevantnim aspektima evropskog zakonodavstva i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima u vezi sa diskriminacijom.
- b) Reklame ne smiju praviti diskriminaciju žena ili muškaraca u mogućnostima za zaposlenje, edukaciju ili obuku.
- c) Reklame ne smiju praviti diskriminaciju etničkih grupa ili uključivati bilo kakav materijal koje bi etničke grupe razumno mogle shvatiti kao uvredljiv ili neukusan.

9. Tvrdnje o cijenama i poređenja

- a) Stvarne i uporedne cijene moraju biti tačne u vrijeme emitovanja i ne smiju pogrešno navoditi pretjeranim naglašavanjem i izvrtanjem. Tvrdnje o “najnižim cijenama”, “najprihvatljivijim cijenama” ili “ne možete kupiti jeftinije” i slično, prodavac mora potkrijepiti dokazima da su njegove cijene zaista niže nego cijene njegovih konkurenata.
- b) Reklame koje sadrže poređenje sa drugim oglašivačima, drugim proizvodima ili uslugama, dozvoljene su u interesu zdrave konkurencije i javne informacije, pod uslovom da se poštuje princip poštene konkurencije i da primjenjeno poređenje slušaoce ili gledaoce ne navodi na pogrešno mišljenje.

10. Političko reklamiranje

- a) Tokom izbornog perioda, niko čiji su ciljevi u potpunosti ili većinom političke prirode ne smije emitovati nikakve plaćene reklame, niti se plaćene reklame smiju emitovati u njihovo ime; niti ijedna plaćena reklama može biti usmjerena ka bilo kojem političkom cilju.

- b) Dalji propisi i smjernice o političkom reklamiranju, uključujući političke objave i političke spotove, nalaze se u IMC Kodeksu o medijskim pravilima u izbornom periodu i u IMC Smjernicama u vezi pravičnog pristupa medijima u izbornom periodu.

11. Reklamiranje lijekova, liječenja i zdravlja

Reklamiranje lijekova i liječenja zahtijeva veliku pažnju, a tvrdnje o djelotvornosti bilo kojeg proizvoda zahtijevaju podrobno ispitivanje. Prije prikazivanja reklama ove prirode, nosioci dozvole moraju tražiti savjet od odgovarajućih nezavisnih medicinskih stručnjaka prije prihvatanja. Svaka reklama takve prirode mora sadržavati referencu na medicinske stručnjake koji su dali savjet u vezi sa proizvodom ili liječenjem.

12. Reklamiranje sa religioznim sadržajem

Svaki nosilac dozvole koji ne želi da reklamira religiozni sadržaj bilo koje vrste ne mora to činiti. Međutim, oni ne smiju nepošteno činiti diskriminaciju ili favorizovati bilo kojeg posebnog oglašivača ili vjerske organizacije.

Sve reklame moraju jasno da identifikuju oglašivača ili vjersku organizaciju/zajednicu u čije ime se emituju reklame.

13. Reklamiranje i djeca

Reklame koje su upućene ili koriste djecu moraju izbjeći bilo šta što bi moglo da šteti interesima djece.

Reklame za cigarete i ostale duhanske proizvode i alkohol ne smiju biti usmjerene na djecu.

14. Sujevjerje i strahovi

Reklame ne smiju koristiti sujevjerje ili se poigravati strahovima da pogrešno navedu slušaoca/gledaoca.

15. Raspored reklamiranja

- a) Poseban obzir se traži u vezi sa reklamiranjem ubačenim u programe vijesti gdje vijest, posebno vijest tragične prirode, može potpuno izmijeniti kontekst sa kojim reklama ima očiglednu vezu koju slušalac/gledalac može primijetiti.

Privatne radio i TV stanice

- b) Od privatnih radio i TV stanica, IMC očekuje da primjenjuju odgovornu procjenu rasporeda i broja reklama, i posebno da rukovode internim sistemima sposobnim da identifikuju unaprijed i izbjegnu neprikladno približavanje reklamnog materijala i programa.

Javne radio i TV stanice

- c) Kvantitet reklama i drugih plaćenih poruka, kao i komercijalno sponzorisanih programa kod javnih stanica ne može premašiti četiri (4) minute vremena u programu po satu za javne TV stanice i šest (6) minuta vremena u programu po satu za javne radio stanice.

Sponzorstvo

16. Programi koji se mogu sponzorirati

- a) Svi programi se mogu sponzorirati uz izuzetak biltena vijesti i programa o aktualnim temama.
- b) Nosilac dozvole mora zadržati potpunu uredničku kontrolu sponzoriranih programa.
- c) Svi sponzorirani programi i emisije moraju biti jasno naznačeni kao takvi.

17. Stupanje na snagu

- a) Ovaj Kodeks stupa na snagu 15. aprila 2000. godine.
- c) Ovaj Kodeks će biti izmijenjen u svjetlu iskustva i promijenjenih okolnosti. Amandmani stupaju na snagu onog datuma kada su usvojeni ukoliko se ne navede drugačije.